

VITA SANCTI MEDARDI NOVIOMENSIS ET TORNACENSIS EPISCOPI

AUCTORE RABBODO *ua Noviomensis
r. tornacensis*

(BOLLAND. *Acta sanctorum*, Julii tom. II, die 8, pag. 87.)

CAPUT PRIMUM.

Ortus, illustria in juventute facinora, sacerdotium.

1. Beatissimus Medardus, egregiæ vir sanctitatis, patre Nectardo, matre verò Protagiæ genitus, apud Salentiacum, hæreditariam prædecessorum suorum possessionem, natus atque altus. Est autem prædium illud Salentiacus in episcopatu situm Viro-mandensi, in regione autem Noviomensi; qui Noviomus, cum tunc temporis castrum seu munitionem haberetur, postmodum ipsius ejusdem gloriosi pontificis Medardi ordinatione, pontificalis cathedræ honore, ut postea dicendum reservamus, sublimatus est. Sanctus itaque puer, sub parentum tutela diligenter educatus, divinæ providentiæ gratiæ studiis litterarum eruditus, parvo in tempore inspiratæ scientiæ lumine præ cæteris consodalibus suis eminentius claruit.

2. Erat autem illi eo in tempore consodalis quidam, Eleutherius nomine, quem ipse tanquam similis similem, puer videlicet puerum, socius consocium, quam multa diligebat familiaritate. Hunc itaque, cum aliquando invicem colloquerentur, utpote prophetiæ gratiæ afflatus spiritu, episcopum futurum esse puer ipse prædixit; et non multo post, ejus spiritualem prænuntiationem, ipse per quem prophetaverat, Spiritus sanctus adimplevit. Cum enim ætatis et morum sibi divinitus aspirasset gratia, in Tornaco civitate pontificali Deo annuente sublimatus est cathedra. Ita Medardus hoc quod prædixerat, quasi propheta, divino spiritu jam probavit.

3. Erat ei super egentibus cura non modica, adeo ut adhuc puerulus, multa sese domaret abstinentiâ, expensam suam pauperibus distribueret, ac vestimenta sua indigentibus benevole largiretur. Quadam siquidem die, casulam, quam ei mater sua non modici pretii fecerat, dum ipse in manibus haberet, fortuito cæcum quemdam habuit obvium, cujus quam tunc patiebatur nuditati compassus, eam benignissime porrexit; et licet parentum temporalium indignationem revereretur, quod tamen ab eis susceperat, spirituali patri Deo præsentare non dubitavit.

4. Contigit eo tempore genitorem suum, quem, prænominavimus, ab itinere rediisse, equosque suos,

A qui defatigati erant, quia tunc servientes aberant, huic sancto puero, quo in prato sub ejus custodia reficerentur, commisisse. Puer autem ex patris præcepto equos hilariter suscepit, et voluntati ejus assentiens, injunctum sibi officium officiosissime adimplere properavit. Cum vero in custodia eorum intentus esset, vidit fortuito ignotum quemdam pertransire, ac sellam equestrem, et quæ equitatem concedent a tergo gestare. Percunctari puer cepit qua de causa sic incederet onustus, cum solummodo via vianti gravi satis impedimento videretur. Equum in eum, ille respondit, contigit casu deperisse, quæ tamen equi erant inutile mihi visum est perdidisse: facilius nempe solum equum mihi erit comparare, quam et equum et quæ ad hujusmodi concedent officium, reparare: puer autem bonæ incolis, tantæ illius compatiens fatigationi, cum jam eum præ nimio labore desudantem et pene jam deficientem vidisset, ex piissimo affectu mentis: « In nomine, ait, Domini, unum ex his tolle, quos hic in custodia suscepi. » Cumque viator, hoc suæ potestatis non esse ambigens, aliquantulum remoraretur: « Tolle, ait, sicut dixi, et quocumque te pertransire contigerit, me hujus concessionis et auctorem et patronum incunctanter habebis. » Persuadenti puero eques libentissime, utpote nimis defatigatus, obtemperavit; equoque quam citissime strato, cum multis gratiarum actionibus lætus abscessit.

5. Post ejus abscessum, cum jam domi paratum esset, per quemdam servorum puer a parentibus ut C prandio interesset invitatur. Ille vero qui ad hoc missus est, eminus prospiciens, videt puerum propter pluviam, quæ tunc forte ingruerat, aliquantulum ab equis secessisse, ac tanquam latebram propter imbrium effusionem quærentem, ab officio declinasse, et in altum oculos elevans, videt aquilam alarum expansione, omnique ad hoc distento corpore tam congruenter puerum cooperire, ut in nullo, cum circumquaque pluvia illa grassaretur, ab inundante aeris illius contingi posset exundatione. Hoc diu miratus, tandem non sine multa trepidatione appropians, humillime puerum sanctum adiit, et ut ex præcepto patris, paterno interesset convivio diligentissime invitavit. Puer autem ire recusans: « Precor, inquit, frater, revertens domum, apud

parentes meos super hoc me habcas excusatum. **¶** Ea **A** ter fieri videtur, jugis et infinita disceptatio. Rixado causa fortassis remorari cupiebat, quo jam dictus eques in hac remoratione longius eveheretur, ne forte ab aliquo, si eum insequi vellet, inveniretur. Reversus itaque servulus parentibus filii replicat excusationem; et non sine multa stupefactione, aquilæ super puerum ex ordine pandit obumbrationem. Parentes, cum omni familia super his quæ audierant murmurantes, invicem lætantur; ut vero certiores fiant, ad videndum tantum hoc miraculum hilariter sese cohortantur. Relicto convivio pater cum omni ruit familia, mater cum ancillis ejus currando pene atterit vestigia; unum omnibus votum, si forte quæ auditu didicerant, visu etiam probare possent. Ubi vero illo ventum est, invenitur diligentius, et quod relatu didicerat, ipso suorum oculorum testimonio veraciter consistunt. Pater et mater super filio quam familiariter lacrymantes, Deo puerum commendant, ac non sine multa devotione, charissimæ suæ sobolis innocentiam retractant.

6. Inter hæc milites, quorum equos custodierat, equis recensitis, unum deesse reperiunt, quem (ut hujusmodi mos est hominibus) a puero intente requirunt. Blande ac leviter puerum demulcent, insisterent ab eo requirentes si quam per eum damni hujus adinvenire possent recuperationem: erat siquidem aliquantula super talibus de illo suspicio, qui eum erga pauperes non nesciebat esse munificum, ac quidquid uspiam reperire poterat, in usus eum audierant expendere miserorum. Cumque **C** a famulis ea de causa et privatim et publice argueretur, appropians patri rem ordine pandit. Miratur pater clementissimam compunctionem filii; et licet damni aliquantulum sibi non nesciret imminere, admodum tamen super benevoli pueri benevola congratulatus est compassione. Tantum hujus pueri Dominus in sua prospiciens voluntate famulatum, ipso eodem momento magnum subito dignatus est ostendere miraculum. Nam cum denuo equorum suorum sollicitè recenserent numerum, divina sic operante majestate, totam eorum integritatem ex improvise reperiunt. Mirantur astantes, familia cuncta lætatur. Pater cum matre filium quam familiariter amplexantur, et ut ad altiora se subrigat lacrymabiliter cohortantur. **¶** Fili, **D** aiunt, omnia nostra sunt tua, utere nostris ut libet: tuo, aiunt, et nostro, ut tibi visum fuerit, in Dei gratia utere patrimonio, ut nos tecum consortes perennis vitæ habeas in præmio. Non diffidebant enim ejus se oratione salvari, quem jam tantis a Deo videbant virtutibus illustrari. Et hæc dicentes, secum adducunt puerum; multoque cum gaudio, in his et aliis bonæ suæ sobolis actibus, Deo gratias referentes, granter sese reficiunt.

7. Accidit postmodum, dum domi puerulus haberetur, inter indigenas non modica quadam altercatio, de terminis videlicet agrorum, ut frequen-

ter fieri videtur, jugis et infinita disceptatio. Rixabantur multoties a mane usque ad vesperam, et (ut hujusmodi rusticis moris est) pene jam ad arma usque invicem exprobrando processerant. Genus enim hoc agreste hominum, si quid inter eos disensionis exortum fuerit, nisi cum multa ignominia terminare nesciunt. Cum vero tandem, ex communi consensu, ad dirimenda agriculturæ suæ processissent confinia, contigit cum eis adfuisse et hunc venerabilem puerum. Ubi vero ventum est ad locum, cum diversi diversa sentirent, vidit puer lapidem terræ fixum, ut plerumque videri solet in terminis agrorum: super quem pedem injiciens; **¶** Hic est, inquit, terminus et hujus contentionis limes certissimus. **¶** Ad cujus levissimum tactum lapis ille ita subsidit, veluti cera a facie candentis ferri liquescit. Apparet equidem figura plantæ ejus, in eadem caute adeo subtiliter expressa, ut a nullo artificum expressius exculpi aut signari posset. Ita contentione sedata, Dominum, qui magna operatur in minimis, glorificantes, redierunt in sua. Exstat usque in hodiernum diem penes nos idem lapis, magnæque apud eos quibus est cognitum habetur venerationis. Hæc duo, quæ in pueritia ejus acta cognovimus, dixisse sufficiat: amodo autem ad ea quæ in maturiori ejus ætate per eum Dominus operatus est, Deo ipso annuente, tota mentis intentio est dirigenda.

8. Respicientes autem boni parentes bonæ sobolis suæ benevolentiam, et in servitio Dei ejus attendentes industriam, episcopo eum qui tunc temporis Viromandensi præerat Ecclesiæ commendaverunt, orantes devotissime quatenus episcopali benedictione ad clericatus promoveretur officium. Commendatum itaque sibi benigne præsul susceptum, benevole amplexatus est, et diligenter enutrivit, et tanquam unicum et uterinum filium, in fide et doctrina ecclesiastica educare liberaliter elaborabat. Quantæ ipse liberalitatis, quantæ sanctimonie seu castimonie se a puero exhibuerit, quanta humilitate seu reverentia et apud Deum et urbis pontificem claruerit, pro certo edicere non est nostræ possibilitatis. Erat quidem magnanimus in adversis, mitis in prosperis, cunctos sibi obedientie sedulitate præferens, morum claritate præcellens, egenibus larga miseratione succurrens. Sicque viriliter fomite conculcato vitiorum, angustiore conscendens scalam virtutum, quidquid Deo contrarium sentiebat, declinabat; quidquid vero placitum noverat, omni nisu exsequatur. Erat siquidem in oratione assiduus, jejuniis et vigiliis intentus, aliorum tribulationibus tanquam suis ipsius lacrymabiliter compatiens; omnibus omnia factus erat, ut omnes ad æternam confortaret consolationem. Quid plura? Multis attestantibus peregrinus erat in sæculo, et jam pro certo mansionarius credebatur in cælo; facies ejus jucunda, lingua ejus facunda, os ejus in laudem Dei semper erat apertum. Carnis voluptatibus reluctans, perfectiorem spiritualis vitæ

lineam toto nisu exsequatur; obedientiæ virtute omnibus se imitabilem, frugalitate laudabilem et universa morum probitate præbebat insignem. De virtute in virtutem secundum Psalmistam transmigrabat, ut Deum deorum videre promereretur in Sion.

9. Decursis itaque cum multa honestate inferiorum ordinibus graduum, post bonam eorum administrationem, divina sibi aspirante gratia, sub multumodo utriusque sexus testimonio, sacerdotale promotus est ad officium. Simul vero ut iam sublimi promotus est dignitati, quanta corpus suum parcimonia maceraverit, quis posset explanare. Ipse quidem multa se affligens abstinentia, esurientes reficiebat; sitiens ipse, sitiens refocillabat; nudos, suæ non parcens nuditati, misericorditer vestiebat; et omissis sui suorumque usibus, quidquid sibimet subripere poterat, pauperibus et egenis benigne largiebatur. Postquam ergo vir beatus dignitatem, ut prælibatum est, adeptus est sacerdotii, divinæ dispositionis gratia, multimoda miraculorum meruit declaratione publicari. Deus siquidem, cujus ipse sanctis institutionibus viriliter elaborabat obedire, per multa eum insignia mundo non dedignatus est declarare.

CAPUT II.

Mira erga fures benevolentia. Alia prodigia. Episcopatus susceptus.

10. Contigit forte illis in diebus latronem quemdam vineam ejusdem Sancti noctu irrupisse, multaque cum aviditate uvas et palmites, et quidquid arripere potuit irreverenter discerpisse. Secabat gladio quod manu discernere non poterat, quæque manum evadere poterant, pedibus atterendo conculcabat. Sanctus autem Medardus ipsa fortassis eadem hora solitis incumbebat orationibus; et, sicut hujusmodi decet hominem, Deum tam pro inimicis quam pro amicis deprecabatur. Orasset autem necne, non dormitabat tamen, neque dormiebat pervigil custos Israel. Cum enim miser ipse latro plenis præda manibus affugere conaretur, tota nocte vineam circueis, aditum exeundi reperire non potuit; imo, vellet nollet, ad usque auroram suo ipse furto devinctus, ibidem tota ipsa nocte permansit. Quid ageret? A summo usque ad summum vineam tum rependo, tum discurrendo circumquaque percurrerat: obstruos sibi sentiens exitus, iniquæ suæ malitiæ conscientiæ admodum torquebatur. Miser ipse uvas quas decerpserat dimittere non poterat, imo tanquam proprias ad augmentum judicii sui reservare cogebatur. Aurora igitur illucescente, custodes subito conveniunt; vineam conculcatam, palmites disruptos, vindemiamque irreverenter desecatam reperiunt; et e vestigio latronem circumquaque insequuntur. Stupefactus nimium, raptor infelix, latebat in vinea, quem sua ipsius rapina, tanquam jam judicatum pene condemnaverat. Tenebat quidem rapinam in manibus, imo ipse et sua ipsius aq̄ina tenebatur; nullum jam misero

A patebat affugium, imo in manibus suum ipse in palam præfererat judicium. Abstractus denum a latibulo, confusionis suæ ignominiam confessus est in publico. Confessus est se rapiendi causa furtim vineam irrupisse; et, cum maxima parte noctis ad id elaborasset, nusquam exitum reperisse. Erat ibi videre miseriam, videre miserum illum in seipso suæ gestare sententiam damnationis, qui et rapinam præripuerat, et ab ipsa sua rapina publice se confitebatur coarctari. De latrocinio suo gustare non potuit, et quia sanctum sacerdotem injuste insequatur, condemnationis suæ periculum impune non evasit. Adjudicatus ergo jam cogebatur ad supplicium, cum sanctus ipse sacerdos ex improviso accurrens, misero factus est munimentum. Memor siquidem Dei servus Dominicæ orationis, in qua oramus: « Dimitte nobis, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris; » vix de manibus eum eripuit insequentiam: blandeque ac leniter demulcendo, ab hac eum culpa clementer absolvit, et cum sicut erat onustus abire libere permisit.

11. Hac eadem patientia vir sanctus plerumque et in alios usus est. Quodam namque tempore, cum noctu latro alius apes suas subripisset; apes ipse in sancti viri ultionem, relictis vasis suis, malefactorem illum circumquaque diffugentem, acerrima eotenus instimulatione persecutus sunt, quousque ad Sanctum, vellet nollet, regrederetur; et ejus provolutus vestigiis, suppliciter pro commisso crimine veniam precaretur. Cui mox ut Sanctus manum extendit benedictionis, et apes tanquam obedientes ab ejus insecutione cessaverunt, et antiquo domini sui dominio evidenter sese reddiderunt.

12. De tauro quoque, qui ei similiter facto sublatu est, non est tacendum, ne nesciant malefactores, curam non modicam Deo esse super oppressione fidelium suorum. Taurum illius malignus quidam furtim in exteris abducere partes præsumpsit, et ne ab aliquo insequentium deprehenderetur, tintinnabulum quod a collo dependebat præreptum, multa graminis impressione obstruxit. Cum ergo nemine se insequente in propria devenisset, et alium illud pecus jam ex certo sui esse juris non desperaret, in tintinnabulum illud, quod sic damnaverat, rediit sonitus; adeo ut ubicunque esset repositum, et jugiter sonaret, et circumquaque audiretur. Abditum sæpius in cubiculis penetratum, in scrinio vel arca frequentius reconditum, semper tamen et ubique liberrimo sonitu, latronis illius declamabat flagitium. Audiebant vicini et mirabantur; quid tamen res prætenderet necdum scientes, magnum aliquid designari arbitrabantur. Fraudulentus denum latro, sua diu tortus conscientia, cum jam se pro tanto miraculo divina judicatum pertimesceret in præsentia, amicis suis et affinis, qui jam celare non poterat, factionem hanc flagitiosissimam lacrymabiliter disseruit, et eorum sapienti usus consilio, S. Medardo, quod maligne defraudaverat, suppliciter restituit.

13. Rex postea Chlotharius exercitum movens, A summam violenter transivit fluvium, et ubicunque potuit deprædatus, adjacens omne devastavit territorium. Cum multa ille præda inter Noviomum revertebatur et Isaram; verum quia et episcopatum Viromandensem et quæ sub illa debebant Ecclesia, deprædatus erat, divinæ ultionis digne et laudabiliter prædicandam non evasit sententiam. Parcens quippe Dominus et ipsi Chlothario, et qui cum ipso erant participibus hujus criminis, equos tamen eorum et omnia vehicula, plaustra scilicet et alia quibus præda evehebatur, adeo divinitus affixit, ut per omne triduum a loco illo nullo modo possent moveri. Perspicientes autem tantum hoc Dei miraculum, ad sanctum Dei sacerdotem Medardum, qui tunc temporis Salentiaci remorabatur, suppliciter confugiunt: eique unanimi devotione, quæ deprædati fuerant restituentes, cum ab eo super commissis absolutionem suscepissent, divino illo vinculo resoluti, læti et alacres ad propria reversi sunt. O mira et ineffabilis Dei clementia! Quos ipse Deus iudicii sui per triduum justissima ligaverat condemnatione, sanctus confessor Medardus uno in momento indulta relaxavit absolutione. Vere lingua Petri et qui ab eo suscipiunt, claves sunt regni caelorum, quibus concessum est vere poenitentes tam potenter a nexibus absolvere peccatorum (2).

14. Tosio postmodum quidam, qui sic dicebatur, gravissima dæmonis depressus infestatione, ad virum Dei non sine multa parentum seu amicorum suorum perductus est fatigatione. Dolens autem Sanctus ipse, a diabolo, Dei præoccupatam esse imaginem, fidentissimam ad Deum fudit orationem, moxque signo crucis imposito, potentissima Spiritus sancti virtute, et diabolum expulit, et hominem illum in pristinam sanitatem restituit. Tantum hunc Dei servum plebs universa admirabatur, ut quidquid ex ejus ore suscepisset, cum summa devotione studiosius exsequeretur. Erat enim justus in iudicio, providus in consilio, in prosperitate mitis, in adversitate fortis; erat patiens in tribulatione, larga miseris subveniens miseratione; et licet omnibus ipse præstantior judicaretur, omnibus tamen tanquam præstantioribus humillime obsequabatur; et per omnia prælatis suis obediens, subjectis suis amabiliter sese asabilem exhibebat. Erat in oratione assiduus, in eleemosynis largus, aliorum incommoda sua ipsius æstimans, pro universali omnium prosperitate Dominum sedulo exorabat.

(2) In Vita altera ista adduntur: « Si quando vero subleci sues ejusdem agerent in glandem, quoties furtim subducebantur, toties ad proprium revertebantur dominum. Nam nullo præduce ad beatum virum de longinqua repedabant intercedere. »

(3) In eadem Vita dicitur « hujus consecrationis caput exstitisse B. Remigius Remorum archiepiscopus, qui B. Medardum sanctificationis perungens oleo, super regem Christi pastorem instituit,

15. Contigit ergo eo in tempore Viromandensem episcopum, qui per aliquot annorum curricula ipsam rexerat Ecclesiam, Dei sic præordinante clementia, divinum ad iudicium evocari; et sponso Ecclesiæ prærepto, Ecclesiam illam per aliquod temporis spatium viduari. Peractis vero non sine multo fletu episcopi sui excubiis regis et optimatum assensu, sanctissimum sacerdotem Medardum plebs omnis illa Viromandensis, et omnes eidem provinciæ adjacentes, episcopum sibi unanimiter acclamabant consecrari: quorum petitioni cum diutius, indignum se iudicans, vir Dei restitisset; divina tandem dispositione multimodis eorum precibus fatigatus assensum dedit, et Viromandensis præsulatus curam regendam, non sine devotissima cordis compunctione suscepit (3). Flebat siquidem populus ille, tantam sancti confessoris duricordem reveritus obstinationem: compungebatur et ipse Sanctus, tantam plebis illius luctuosam admiratus devotionem. Vicit tandem populi supplicantis supplex oratio, et quæ sibi a sanctis pontificibus objiciebatur obedientia; et licet invitus, ecclesiastica tamen suscepit gubernacula. Quod vero invitus suscepit, feliciter et intente administravit. Hujus quippe prælationis honore sublimatus, sanctissimæque unctionis sacramento confirmatus, die noctuque in lege Domini meditabatur, et infatigabiliter divinis in laudibus persistebat; et cum ab ipsa infantia curandis pauperibus sedulo insudasset, tum præcipue majorem in hoc diligentiam adhibens, in ipsis majestatem ipsam Dei se non diffidebat amplexari. Sedula quidem prædicatione, subditorum animas a diabolica liberabat seductione, bono suæ conversationis exemplo confortabat, et quoscunque devios seu erroneos noverat de ipsis mortis faucibus ad vitam prædicando revocabat. Quid plura? Quod ore prædicabat, indissimulato opere, ne aliis reprobis efficeretur, explere non negligebat.

CAPUT III.

Sedes Noviomum translata. Adjunctus episcopatus Tornaci. Morbus. Obitus

16. Verum priusquam beatissimus pontifex episcopali sublimatus fuisset cathedra, crebris et intolerabilibus (4) Wandalorum, Hunnorum Hungarorum et aliarum gentium irruptionibus universalis devastata erat Gallia. Destructis civitatibus, diruta Gallicana lamentabatur Ecclesia; exsectis matrum visceribus, inhumata infantium projiciebantur corpora; conjugibus interfectis, matronæ viduatæ remanserant;

cooperante Spiritu sancto. » Hæc ibi. De ætate et anno obitus S. Remigii egimus 6 Februarii, et ostendimus vixisse saltem ad annum 550, ulterius progressuri ad Kalendas Octobris, quando ex professo de ipso agemus.

(4) Wandali, anno 407 duce Gunderico; Hunni, anno 451 duce Attila, Gallias vastarunt. Quibus Radbodus adjecit Hungaros, ut ab Hunnis distinctos, qui subsequens sæculis idem fecerunt.

et præ nimia desolatione, ad internecionem usque A indigenæ omnes pene devenerant. Dolens itaque vir beatus civitatis illius Viromandensis, quam regend in susceperat, jam factam desolationem, veritusque iterandam (5) paganorum irruptionem, Noviomum, quem munitiorem prænomina vimus, sano satis consilio sedem constituit episcopalem. Est enim regio illa fertilis et amœna, vineis et hortis abundans, multaque annonæ cultura; bellicosos generans homines, et in ecclesiasticis officiis utriusque sexus personas, Deo genere servientes: est et regio ipsa silvis circumdata et paludibus; et sua ipsius habilitate contra hostiles non parum munita excursus. Ipse quoque inter geminos rivulos constitutus est Noviomus, ab oriente Galliola, ab occidente Margareta circumfluitur, quos ambos tertius B quidam suscipit, qui Versa nominatur; et sic pariter confluentes non longe a mœnibus illis in Isaram, qui magni est nominis, dilabuntur. Circumquaque ibi virent pomaria, grata ibi planities est, et amœnissima pratis et pascuis virentibus, suis non modicum arridet habitatoribus. Est etiam locus ipse ab oriente et occidente adeo rupibus vallatus et rivulis, montibus quoque et vallium cuniculis, quod contra plurimam hostium incursionem a paucis commodissime possit defendi.

7. Ibi ergo, ne ulterius direptioni subjacerent gentium, episcopali sede confirmata, sanctus præsul Domini, suæ oves pastoralitatis multa prædicationis instantia confortabat. Prædicabat instanter po- C nentibus promissam remissionem peccatorum, prædicabat omnibus regnum Dei appropinquare, citoque iudicium Dei futurum. His et aliis multimodis prædicationibus, et carus Deo erat, et in populo amabilis admodum habebatur.

18. Cum ergo ecclesiam quam Noviomum construxerat felicissime gubernaret, et suos quosque, prout diximus, ad æternam remunerationem confortaret; (6) S. Eleutherium Tornacensis Ecclesiæ pontificem, quem ipse, ut prælibavimus in infantia sua futurum esse prædixerat episcopum, hominem contigit exuere; ac post felicem pontificii sui administrationem, de terrenis ad cœlestia coronandum transmigrare. Post cujus lugubres exsequias, cum de pontificis electione invicem dissererent, peracto D triduo jejunio, et solemnibus hostiarum victimis Deo devote oblati, subita sancti Spiritus inflammati inspiratione, unanimiter sanctum hunc Medardum elegerunt, ejus se orationibus confidentes contra impetus muniendos. esse malignorum spirituum. Id clerus, id populus acclamabant; in hoc rex ipse proceresque palatii, præcipue comprovinciales episcopi, consentiebant. Legerant siquidem, vocem populi, vocem ipsam esse Dominicam; et

quod tam unanimiter populus expetierat omni remota excusatione ferri adjudicabant.

19. Recusabat humillime insignis Dei præsul, quod plebs tam unanimiter acclamabat, obstinato eis animo, impotentem se et indignum vociferante, magnanimitè resistebat. Pontificali demum, metropolitani scilicet et comprovincialium suorum, evictus auctoritate; regisque ac procerum assensu, plebisque coactus incessabili acclamatione, vix concessit; et unanimi, pontificali videlicet ac regali auctoritate, duas illas Ecclesiam unam fecit; utrumque ovile pastor egregius, consilio et auctoritate comprovincialium episcoporum, tempore (7) Hormisdæ papæ, sub sanctissimo Remigio Remorum archiepiscopo, assensu regis et curialium, ac B utriusque plebis acclamatione, tandem suscepit, et, ut utrique ecclesiæ cathedralis semper honor maneret, benigne concessit. Quot et quanta in regione illa opprobria, quot et quantas perpessus sit injurias; quoties comminationibus injuriatus fuerit Tornacensium, quoties pro incessabili prædicatione adjudicatus fuerit ad supplicium, licet nos lateat, Deo tamen soli manifestum esse, nulli est ambiguum. Erat enim gens ipsa fera et indomabilis, duræ cervicis populus et implacabilis, pravis admodum subditus obsequiis idolorum, et cum multa obstinatione suorum defendens culturam deorum. His ipse se viriliter injiciens sanctus episcopus, evangelicas et apostolicas institutiones imperterrite prædicabat, falsis eorum objectionibus magnanimitè res- C spondebat, et imaginarias eorum opiniones veridica prophetarum prænuntiatione viriliter expugnabat. Aderat siquidem ei divina semper gratia, quæ illum et ab infidelium protegebat incursu, et eorum quoque infidelium ad dulcisonam spiritualis doctrinæ institutionem emolliebat auditus. Sicque factum est ut parvo in tempore innumera- bilis eorum multitudo ad fidem catholicam converteretur; et Deo præordinante, per inestimabilem sancti hujus pontificis instantiam, sacrosancti baptismatis unda maxima ex parte sacri- ficaretur.

20. Comprobatur in hoc sancto pastore veridica summi Pastoris sententia, quam sancta et evangelica nos edocet historia: « Signa, inquit, eos qui in me credent, hæc sequentur: in nomine meo demones ejicient, linguis loquentur novis, serpentes tollent, et si mortiferum quid biberint, non eis nocebit; super ægros manus imponent, et bene habebunt (Marc. xvi). » Dæmonia quidem sanctus Dei athleta eiecit, cum Creatoris imaginem ab idolorum cultura, remissionem peccatorum prædicando, relocavit. Lingua eum nova locutum esse non dubitamus, cum ad ejus prædicationem, quam catechus

(5) Maxime propter domestica bella, quibus sæpe immiscebantur pagani.

(6) S. Eleutherium ex hac vita decessisse anno 531 diximus ad illius Acta 20 Februarii.

(7) Est σφάλμα auctoris, vel interpolatoris. Nam, S. Hormisdas mortuus est anno 523, 6 Augusti, quo colitur. Quod idem de S. Remigio dicendum videtur.

non audierant, infideles ad fidem transisse non nescimus. Serpentes siquidem cum manifestum est eiecisse; cum prædicationis sanctæ antidoto, ab execrabilis serpentis venenosis immissionibus languentium ei gentium corda concessum est sanasse. Mortiferum multoties bibit, verum ei non nocuit, cum profanis semper repugnans persuasionibus, neque diabolo, neque ministris ejus succubuit. Ægros bene se fecit habere; cum eos ad veræ fidei sanitatem, de infirmissima convertit incredulitate. Sic itaque ad imitationem summi Pastoris, qui, sicut ab eo Evangelio suscepimus, alias habens oves, de duobus unum ovile fecit (*Joan. x*), sanctus pontifex Medardus, ferocem illam Flandrensium gentem, suæ Noviomensi Ecclesiæ associavit: et per quindecim annorum spatium, licet aliquo itineris intervallo remoti essent, ad divinum eos cultum informare indesinenter elaboravit. Quindecim annis commissam sibi divinitus insedit cathedram: eo in tempore, non sine multo labore, incredulos et infideles ad fidem educavit catholicam: reædificatis ecclesiis, eos qui Deo inibi servirent, non sine sacra manus impositione decenter consecravit; et quidquid Deo placitum noverat, incessabiliter et incogitabili devotione ordinavit (8).

21. Hujus ergo temporis transacto spatio, sanctum Dei pontificem gravissima contigit deprimi corporis infirmitate, et invalescente morbo, corporeo ejus sensus de die in diem paulatim deficere. Jacebat quidem. Sancti corpus omni pene sua ipsius virtute destitutum; spiritus autem, quia semper Christum desideraverat, omni nisu suspirabat ad eum; fessum corpus ad suam anhelabat materiem, anima vero ad eam unde processerat tendebat hæreditatem. Confluebant undique, quos ipse regendos susceperat, ad pastorem sancti plorandam visitationem: confluebant undique filii, paternam sibi lugentes adimi consolationem. Verum, licet corpus et sensus ejus corporeo gravis illa mortis occupasset instantia, non tamen a prædicationis officio sanctissimæ ipsius linguæ retardabatur facundia. Deum corde suspirabat, et ore fatebatur: Deum incessanter prædicabat, et ad fidem catholicam, usque ad ipsum mortis suæ momentum, quoscunque poterat instantè exhortabatur.

22. Cum autem beatus hic pontifex vitæ propinquaret ad exitum, contigit Chlotharium regem, postquam Chranum filium suum cum uxore sua ac filiabus combusserat, a regione reverti Britannorum. Cognita vero hujus valetudine pontificis, ad eum visendum humiliter festinavit, ejus se non diffidens contra diabolicas infestationes benedictione muniri, et intercessione apud divinam majestatem recon-

A ciliari. Cum ergo in hac regali visitatione, in conspectu ejusdem et principum, de sepultura pontificis tractaretur, suorum assensu filiorum, sua se in sede sanctus ipse præordinavit sepeliendum. Cujus sententiæ obstinato animo rex resistens, Suessionis eum constituit transferendum, asserens se super corpus ejus basilicam decenter ædificaturum, et ad laudem et gloriam divinæ majestatis cœnobiale servorum Dei regulam ordinaturum. Cessit igitur beatissimus pontifex regiæ dispositioni, et indefesse se suosque Domino commendans, finita oratione spiritum exhalavit. O felix corpus, feliciorumque animam! Mox, eorum certissimo qui aderant testimonio, cœli aperti sunt, et divina luminaria, fere per duarum horarum spatium, ante Sancti apparere præsentiam, de tenebris eum transitoriè ad lucem designantia pro certo transisse perpetuum. Hoc tanto beatissimi præsulis animati miraculo, majori ut eum transferrent accensi sunt desiderio. Corpore itaque sancto composito ac delato ad ecclesiam, nocte illa exsequialem cum multa devotione celebrarunt vigiliam (9).

CAPUT IV.

Corpus Suessionem translatum. Varia miracula patrata.

23. Mane vero facto, cum episcopi, quibus interesse contigerat, suum defuncto celebrassent officium, incopinabilis multitudo convenit nobilium: ex castellis et civitatibus, de agris et municipiis adjacentibus inestimabilis accurrit conventus, alii ejus devote desiderantes interesse obsequiis, alii admodum lugentes patrem separari a filiis. Per medias ergo plorantium lacrymas rex irrupens cum episcopis et optimatibus, suis ipsius humeris corpus sustulit sanctissimum Suessionis, sicut prædixerat, efferre volens ad sepeliendum. Ea nimirum hora, quibus interesse contigit, ineffabilem lugentis populi expavere gemitum, dum non modo illa in ecclesia, sed et per totam civitatem et in suburbio, per vicos quoque et plateas, unam et eandem vocem audirent plorantium. Recolebant siquidem urbis illius indigenæ Patris sanctissimi, qua eotenus informati fuerant, benignissimam prædicationem; dolebant vero et vehementer angebantur, quia cum Patrem amisissent, Patris etiam sepultura, regis et procerum violentia, frustrabatur. Compatiebantur qui supervenerant ad tantam plebis illius compunctam illacrymationem, verum quia regia urgebat dignitas, ad sanctissimi corporis intente insudabant translationem. Vix ergo et non sine multo labore, patre morientibus et lugentibus filiis erepto, sicut a Rege acceperant, iter aggrediuntur.

24. Hujus audita translatione sanctissimi conles-

(8. In Vita altera ait, e a S. Medardo S Rade-
gundi impositum fuisse velum, eamque sanctæ
professionis primitiis initiatam, et quæque se-
quenda forent, quæque evitanda, edoctam.) Quæ
poterunt ad hujus Vitam 13 Augusti accuratius

examinari.

(9) Ibidem: « Funalia vincebant tenebras præ
immensitate luminis, omnisque illa basilica multis
cereorum adornata lucernis resplendebat. »

oris, et non desperans de tanti clementia inter-
cessoris, inter portantium cuneos, cecus quidam
feretro se humillime submitit; et protinus secundum
fidem suam, quia bene speraverat, per S. Medardi
meritum, visam gratuito Dei munere recepit. Quid
plura? Qui prius in civitate tantam audierant de-
votionem lugentium, et tunc super hac cæci illu-
minatione, tantum Dei et sancti Pontificis perspi-
ciebant miraculum, ulnas libentissime sanctæ illius
evectioni supponunt. Magna se credit ditatum re-
muneratione, cui etsi non gestare, saltem illud sancti
feretrum quoquomodo licuit attrahere. Episcopi
et optimates ad id se officii hilariter cohortantur,
et onus illud leve sentientes, ex præcepto
regis apud Attipiacum villam, fluvium Axonam
navigio transgrediuntur. Postmodum vero iter
dirigentes contra ejusdem fluminis undam, sicut
rex præordinaverat, iter ad urbem ductunt Suessionem.

25. Dei et sancti pontificis gratia Bandaredus
Suessionensis episcopus, cum debita processione
reverenter occurrit, ac sanctissimum corpus prout
decebat honorifice suscepit. Sic solemniter felix illa
Suessionensium civitas sanctum Dei suscepit con-
fessorem, amplexata est festivo patronum, amodo
propriam patriæ habitura defensorem. Inter hos
properantium cuneos quidam se ingressit, aurium
diutius frustratus officio; qui mox ut peplum, quo
sacrum tegebatur corpus, osculando devote atigit,
frædati sensus usum illico sancti pontificis inter-
cessione suscipere promeruit. Gratulatur admodum
rex, gratulantur etiam pontifices cum optimatibus;
magnum fit in cælis gaudium, et astantes universi
Deum ex toto corde non sine lacrymis compuncte
venerantur.

26. Retransmeant ex præcepto regis prædictum
flumen Axonam, perveniuntque in prædium, ubi rex
præordinaverat sepulturam. Ibi, Deo disponente qui
enacta prævidet et prænoscit, lecticam, qua sanctum
illius corpus evehebatur, nescio qua de causa con-
tingit deponi. Et ecce iterata miracula geminantur,
et in universali conspectu astantium, sanctissimi
præsulis merita glorificantur. Cum enim sanctissimam
ejus glebam, ex injuncto sibi officio, ad sepulturam
deportare velent, divino nutu tanti eam ponderis
persenserunt, ut nullo modo corpus Sancti a loco,
ubi eum deposnerant, movere possent. Alii aliis
succedentes ad evectionem totis viribus elabora-
bant; alii alios tanquam invalidos et impotentes
increpabant. Verum, licet alios tanquam imbecilles
causarentur, ipsi tamen cum ad id sese præparas-
sent, desiderio suo ex toto frustrabantur. Rex et qui
aderant diligenter causæ hujus recensentes even-
tum, cum penitus quid res hæc prætenderet igno-
rarent, Dei solius suppliciter super hoc exorabant
subsidium. Tumultus non minimus super hæc retar-
datione perstrepebat in populo, dicentibus aliis;
quia de sede sua tanquam captivus abductus fuerat,
hoc divinitus fieri et merito, et aliis autem objicien-

tibus, regem corpus sanctum reverenter transtulisse
ex veræ devotionis studio.

27. Rex nimium attonitus ad Sancti loculum non
sine multa devotione appropinquavit, et solemniter
facta traditione villæ illius regalis Croviaci, in qua
Sanctus ipse sepeliendus erat, medietatem Sancto-
eilem perenniter habendam, sigilli regali impres-
sione confirmavit. Contigit illico res mirabilis et
laudabiliter recitanda. Mox enim ulnis suppositis
onus illud sanctissimum, parte quidem ex altera
sine ulla difficultate sublevare potuerunt; parte
vero ex altera incredibilis ponderis, et penitus im-
mobile persenserunt. Ad hæc rex jucundo satis vul-
tu, tantam Dei retractans gratiam, quam citius
potuit ad confessoris sanctissimi dominium, illam
quam sibi retinuerat jussit resigillari partem re-
siduam. Nec mora: Dei gratia sanctum mox sus-
tulere adeo levigatum, ut quod eotenus despera-
verant, sine ulla difficultate a paucis deportaretur
ad sepulcrum.

28. Defertur igitur corpus sanctum ad sepul-
crum: verum illo in itinere Deus pretiosissimam
suam non dedignatus est clarificare margaritam.
Antequam enim terræ corpus sanctum conderetur,
quidam vastis catenarum loris, brachia sorsaque
devinctus, per medias properantium turnas non
sine multa difficultate sese injecit; cui mox ut
sancti confessoris concessum est tangere operimen-
tum, omnia mox dissolvere repagula catena-
rum, disruptisque compedum vinculis, liberrime
cum multa gratiarum actione sequebatur munera-
rium suum. Perventum est tandem ad eam quam
ei rex, non sine Dei providentia, præordinaverat
sepulturam: episcopi cum abbatibus, peractis prius
quæ Dei erant, sanctissimum illud corpus terræ
decentissime commendant.

29. Ecce reiteratur sancta Sancti gloria. Nam
cum ejus sacratissima membra tumulo clauderentur
cælum apertum est, et duæ columbæ visæ sunt
descendisse quasi nubes, ac de ore Sancti egressa
est columba, candida tanquam nix. Sic igitur Dei
athleta Medardus de terris evocatus, lætatur cum
angelis; lugentibus in terra filiis adeptus, cum
fratribus suis, quod semper desideraverat, coronatur
in cælis, ubi gratulabundo amodo cum eisdem fra-
tribus sequitur Agnum quocunque ierit. Sequitur
ergo Agnum et inæstimabilem inhabitat lucem, de
terrenis incommoditatibus gaudet se ad cœlicam
translatum prosperitatem; gratulatur, se de hæc
nostra transitoria infelicitate ad perpetuam com-
moditatem translatum, de tenebris his ad incom-
parabile lumen esse assumptum; lætatur quoque,
se carnalibus exutum illecebris, angelicis choris
esse ascriptum. Exsultemus ergo et nos, fratres
dilectissimi, super hæc beatissimi pastoris nostri
Medardi gloriosissima remuneratione: exoremus
remuneratorem ejus Deum, videlicet omnipotentem
Patrem, quo sanctissimi hujus pontificis Medardi
exoratus precibus, nos cum eo in æterna regna

ascribere dignetur hæreditate, per Dominum nostrum Jesum Christum Filium suum, qui cum eo in unitate Spiritus sancti vivit et regnat Deus, in sæcula sæculorum. Amen.

CAPUT V.

Ecclesia illi constructa. Alia miracula. Warimberti episcopi, monasterio injurii, dira mors.

30. Peractis celeberrime beatissimi Dei athletæ inferiis, rex Chlotharius supra venerabile Sancti corpus parvum ad tempus jussit ædificari tugurium, quousque ad faciendam inibi ecclesiam, necessaria pararet expensarum. Contracta vero undecunque potuit non parva pecunia, sanctum illud Dei habitaculum instanter ordini perproperabat, et plerisque negotiis postpositis ad hoc perficiendum enixius elaborabat: fecitque parvo in tempore quod benevola conceperat mente, nisi, secundum quod unicuique imminet, rebus eum humanis nimis intempertive contigisset excessisse. Cum enim in Cotia silva venatu exercebatur, valida, proh dolor! correptus febre, cum ad Compendii palatium repedasset, parvo post tempore morte præventus, postmodum vero in ecclesia eadem, quam jam ædificare cœperat, ante sanctum [servi] Dei Medardi altare honorifice est sepultus. Expensas vero quas hic præparaverat operi, secundum quod David rex filio suo Salomoni ad templi Domini ædificationem fecerat, filio suo, Sigeberto nomine, ad ædificationem ecclesie, quam Deo voverat, expendendas dereliquit; mandans et remandans ei, quatenus si qua ei erga patrem charitatis debitæ dilectio maneret, omni occasione seposita, sanctæ huic quam prænotavimus ædificationi, quousque honorifice completeretur, totam prorsus Intentionem adhiberet.

31. Sigebertus vero, patre sepulto, in regno confirmatus, quod a patre in hoc susceperat negotii, largiflue prosecutus est. Admirabili enim diversi generis lapidum constructione, secundum quod a patre susceperat, ecclesiam illam decoravit, auro et argento ac necessariis in officio ecclesiastico ornamentorum varietatibus abundanter exornavit; censu et redditibus, prout regiam decebat dignitatem, affluenter et excellentissime ditavit. Eleganter vero ecclesia composita, undecunque potuit elegantiores ibi sacrari ordinavit personas, quo et patris sui votum benignissime completeretur, et inibi Deo in æternum ecclesiasticum officium ex debito, pro universali sua videlicet et patris sui omniumque fidelium salute, perenniter exhiberetur. Idem ipse venerabilis rex Sigebertus, cum fratrem suum Chilpericum nomine apud urbem Tornacum obsidere disponderet, apud Victoriacum Fredegundis reginæ versutia interemptus, cum prius eum Lambris sepelissent, ab ipso eodem fratre suo Chilperico postmodum Suessionis relictus, in ecclesia quam decen-

tissime composuerat, prope patris sui tumulum decenter est sepultus.

32. Quia vero pro sanctæ illius ecclesie ædificatione, pro Sancti quoque cui ædificata est veneratione, adhuc autem pro regum honorificentia, quos prænominavimus, cœpto ab opere aliquantulum deviamus amodo necessarium ducimus ad propositi nostri seriem redire, quæque post transitum gloriosissimi confessoris ad honorem ejus Deus operatus sit miracula, licet pauca de multis, non residemus scripto commendare. Hujus quidem Sancti fama circumquaque increbrescente (10), infirmos variis detentos languoribus, ad ejus memoriam ex multis terrarum partibus accidit confluere: quibus per meritum sancti sui athletæ, gratia divina non dedignata est subvenire. Quod ergo prius memorie occurrit, prius dicamus, quatenus de singulis non solummodo singulares, verum multimodæ Deo gratiæ referantur (11).

33. Tugurium illud quod corpori sancto superædificatum esse præscripsimus, tantæ virtutis divini disponente gratia compertum est esse, ut si quis dolore dentium affectus ex virgulis quibus contextum fuerat, locum doloris tangeret, confestim omnis illa dentium infirmitas abigeretur, quod et in palatio regis divulgatum est. Quidam namque, Carimeris nomine, qui eo in tempore Childberti regis referendarius habebatur, quia hoc eodem morbo gravissime laborabat, ad eandem S. Medardi basilicam deductus est. Cumque januas ecclesie clausas reperisset, et eum dentium dolor magis ac magis urgeret, de una januarum fiducialiter hastulam excidit, et ubi magis infirmitas grassabatur confidentissime quod exciderat apposuit, moxque ab eo quem diu perpassus erat dolore liberatus est. Habetur etiam baculus ejus apud nos, per quem plerosque infirmos diversorum languorum medicamina expertos esse comperimus.

34. Quidam quoque catenarum loris indissolubiter arctatus, gravissima nimis fatigatione, sancta Sanctissimi hujus suffragia expetiit, confidens se sanctissima ejus intercessione ab illa impeditioe posse resolvi. Ut ergo sanctæ basilicæ valvas attigit, repentino fragore, uno eodemque momento, et cælum intonuit, et vastis compedum vinculis disruptis et longe dissiliantibus, homo ille indultæ adhuc inscius liberalitatis, multo attonitus stupore, solo prostratus est. Deinde resumtis viribus, cum jam se sentiret expeditum, pro recepta libertate Deum et S. Medardum, cujus hoc intercessione obtinuerat, vocibus altisonis cœpit magnificare. Mirantur omnes tam citissimam divinæ virtutis operationem, et concordiam omnes acclamatione potentissimam sancti præsulis collaudant interventionem.

(10) In Vita per monachum Suessionensem longa paraphrasi dicuntur sanati cæci, surdi, contracti, claudi, leprosi, amentes, paralytici, energumeni.

(11) Hic in Vita altera, ut apud nos ms. ha-

betur, apponebatur fabulosa promotio privilegii monasterii S. Medardi, quæ apud Bosciannam est omissa.

35. Anicula quædam annosa nimis, et quodammodo suo ipsius superstes cadaveri, cum ei manus arida quasi alienum quiddam de brachio dependeret; licet jam de vita præ nimia sua ipsius ætate desperaret, ad sancti tamen confessoris memoriam, cujus celebrem famam audierat, devotissima mente pervenit; eumque multimodis precibus non sine multa lacrymarum profusione, super aridæ suæ manus, qua nimis augebatur; sollicitabat recuperatione. Ut ergo se ante præsentiam beatissimi pontificis cum multo ejulatu exposuit, affuit repente per Sancti ejusdem meritum divinæ majestatis suffragium. Restauratur mox mulieri quod vitio naturæ defraudatum erat: reparatur in ea manus aridæ naturalis integritas: et quod minus de matris assumpserat utero, intercessoris sui benignissimo resumit præsidio. Reviviscit manus juvenili in jam præmortuo vetulæ illius brachio; et quæ prius eleemosynam tanquam impos laborandi ostiatim quæsierat, jam tunc effecta docilis, suarum ipsius laborationum vivere cœpit stipendiis. Sospes effecta gaudet et lætatur, gratias quamplures suo referens munerario. Deum adoratur et veneratur. Similiter et alia muliercula, eodem manus morbo laborans, ante Sancti ejusdem præsentiam sanitati restituta est (12).

36. Post aliquod vero temporis intervallum, cum jam ipse locus multæ circumquaque haberetur venerationis, Warimburtus quidam qui sic nominabatur, post venerabilis Autberti decessum regia præceptione regendum idem cœnobiale suscepit monasterium. Quo cum aliquot potius esset annis, Drausionem Suessionicæ civitatis episcopum vita contigit excedere, sedemque illam aliquandiu absque rectore vacuum manere. Post ejus autem lugubres inferias, unanimi consilio regis et civium Warim-

A bertum hunc, quem prædiximus cathedræ illi pontificali, suo magis quam Dei, ut post patuit, arbitrio rectorem substituunt. Adeptus ergo regimen episcopale multo elaborabat studio, ne priori privaretur dignitate; et, licet cum difficultate non minima, obtinuit tamen quod male quæsierat. Heu socors nimis et ignava mens hominum! Miser hic nimis æstuans cupiditate, dum pravæ suæ ambitionis augere non cessat commercium, corporis sui, et (quod magis dolendum est) animæ quoque sibi, proh dolor! præparat exitum. Attentus siquidem extra modum negotiis sæcularibus, ac suis plus justo pravis inhians cupiditatibus, locum illum sanctum neglectui cœpit habere; quæque inibi a regibus et aliis pro eleemosynarum largitione deputata fuerant, suis male usibus retinere. Quæ inibi Deo servientibus fideles quique, Dei et S. Medardi gratia, præordinaverant, suis ipse in thesauris recondebat; ac servorum, Dei posthabita sollicitudine, redditus ecclesie suis satellitibus irreverenter distribuerebat. Suis præ nimia ingluvie eructantibus, spiritualis illa congregatio esuriebat; suis multo vino exæstuantibus, sancta sancti præsulis familia præ nimio sitis ardore pene deficiebat. Nudi et pauperes servi Dei lugebant et lamentabantur; familiares autem miserimi illius episcopi per plateas in vestibus pretiosissimis gloriabantur. Acclamationes servorum Dei surda episcopus aure pertransibat, cum enim eis prælatus esset, eorum querimoniam tanquam a nullo arguendus, non sine multa cordis et oris arrogantia, imminentis sibi vindictæ nescius, pro nihilo reputabat. Ad libitum suum miscerum illum, qui pastoris indigne sibi nomen usurpaverat, oves Domini non suas tractare licuit; verum illius, cujus erant propriæ, manus effugere nullo modo potuit. Audiat ergo intente quicumque

(12) Duo hæc miracula in eadem Vita sic fusius distinguuntur, ut quod de prima muliere hic dicitur, dividatur inter ambas, hoc modo: « Alio nihilominus tempore, quædam admodum pauperula exstitit mulier, cui arida manus omni exhausta dependebat humore, ut ramale vetus. Hæc enim marcida, arcescente nervorum compage, tantum torpebat ad otia; imposque laboris, solo inhærebat brachio, plenitudine viroris effeta. Cum autem relatu multorum comperisset, ad Sancti memoriam, creberrime ægrotantes concurrere, ejusdem amoris facibus accensa, ad locum toto orbe venerandum pervenit anghela. Inter promiscuas vero turmas, sacras, eadem qua advenit nocte, vigiliis continuavit, et sequentem diem cum pluribus festum in divinis exegit laudibus. Sed dum fraterna caterva sacrosancta publice missarum solemnia percoleret, ecce nervi protendi, et ex improvise acsi inaninata cœpit species animari. Ventilatis namque digitorum articulis, continuo manus illi, obtentu revivuit sancti pontificis; rediensque in florem, muliebrem denuo pidicit inire laborem. Accedens ergo ad altare, cunctis intuentibus incolumen protulit manum: ibique suo satisfaciens desiderio, sospes ad propria cum ingenti remeavit lætitia. Altera item mulier tenuissimis suarum rerum facultatibus pauper, a primævæ ætatis vagitibus, eodem agebatur infor-

tunio in annis procul dubio senilibus. Nam arefacta illius dextra, spem ei, salutem, auxilium, consilium subduxerat; et ab ipso genuinæ ortu nativitatis, perplexis in vola digitis, effectum pariter ademerat laboris. Confidens autem sibi posse Sancti virtutem succurrere, quæ profectum salutis aliis consueverat inferre; cum copiosa manu debiliam, ad eundem, ubi ægris frequens patebat medicina, suppliciter accessit locum. Ubi cum aliquot invigilasset diebus, in continuis piæ obsecrationis persistens precibus: quod pene ex materno utero amiserat, diu optato sanctissimi confessoris Christi meruit patrocinio. Siquidem post diuturna nimis ægritudinis tempora, aridis in n.mento articulis, reditivæ juventutis gratia resplenduit; et cutis superducta manui, grandævo consumptæ situ, maxima pars miraculi revirescentibus exstitit nervis. Eadem insuper dextra, ita in oculis cunctorum apparuit sanissima, ac si in ea nihil periculi, in transacto tam longo vitæ suæ spatio, pertulerint. Tunc primum compos lætifici, muliebria feliciter exercere opera didicit; et quæ prius diurnam sibi ostiatim providebat stipem, postmodum colo, fuso et filo superstitem vegetavit senectutem. Incolumis ergo effecta, in jubilo vocis collata sibi attonlebat beneficia; repetensque donum, divinum, quibuscumque potuit, revelavit sacramentum.

prælationis ecclesiasticæ fungitur officio, quam terribili pro hac servorum Dei reclamacione percussus sit iudicio.

37. Erat siquidem in pago Cenomannico quoddam prædium, quod rex Sigebertus, ejusdem ædificator ecclesiæ, ad ejus, quam inibi Domino aggregaverat congregacionis, firmaverat dominium. Prædium illud Matvallis dicebatur, ex Britannica videlicet et Latina lingua nomine composito, quod *Bona-vallis* nostro scilicet et Romanæ linguæ vulgari potest interpretari eloquio. Matvallem itaque illam, id est Bonam-vallem, quia multis abundat redditibus, ipse sibi Warimburtus ad perditionem suam usurpaverat, et ex toto neglectis, sicut diximus, fratribus illis, villæ illius census suis usibus mancipabat. Gembat Medardi pauper congregatio, quia quod eorum erat usibus deputatum, contra eanonicam institutionem male dilapidabatur in episcopo. Quadam itaque die, cum secundum consuetudinem, de prædio illo plastra onusta, ut diximus, ad palatium episcopale deducerentur; comperta fratres illi episcopi absentia, vehicula illa, utpote quæ sui erant juris, ad sancti præaulis divertere coegerunt ecclesiam; non diffugientes pro defensione justitiæ, si quoquo modo inferretur, corporalem sustinere molestiam. Sua ergo cum suis reposuissent in promptuariis, sanctissimi Dei athlete lacrymabiliter sollicitabant merita, quatenus aut ejus intercessionem furibundus ille invasor placaretur, aut ejus defensione ab ejus protegerentur insaniam. Verebantur siquidem, quod non post multum provenisset, nisi gratia divina lugenti suæ familiæ propitiabilis clementia subvenisset. Ut enim ad episcopi quod factum erat pervenit notitiam, proh dolor! non retractans institutionem canonicam, nec reveritus judicalem Dei sententiam, cum sustibus et gladiis, non jam prælatus, verum vir sanguinarius, ad ipsam S. Medardi cum multo superbiæ fastu, cum indoctæ plebis conventu, ausus est properare basilicam. Cumque irreverenter sanctuarii regias concuterent, eosque qui pro subitanea tormentorum suorum expectatione aditum obstruxerant, ex-

probationibus contumeliosis insequerentur; furibundus ipse pontifex, per medium eorum irrum-pens, præsumptuose nimis et cum multa superbia, excruciaci custodes minabatur, nisi cito sibi januæ aperirentur.

38. In tam eminenti mortis discrimine, servi Dei tremantes, Deo et S. Medardo, non sine multa lacrymarum profusione animas suas commendant, et sic divinitus animati, aperiri furentibus illis jubent ecclesiam. Mox infelix episcopus ingressus monasterium, ut eum qui sibi aperuerat, præ nimio timore secus januas percepit delitescentem, tam valide illi baculum, quem manu gestabat, illisit in capite, ut pene totum ejus vestimentum exundanti cruentaretur sanguine. Stupefactus frater et pene decedens, ad Deum suspiravit; et ei querimoniam hujus causam, cum aliter non præsumeret, intimo cordis murmure lacrymabiliter commendavit. Audiant tyranni servorum Dei reclamaciones, et reverentur; audiant fideles quique celerrimam Dei consolacionem, et confortentur. Statim etiam infelicissimus ille Warimburtus, excors et impenitens, mox ut ante sanctissimi confessoris memoriam tanquam oraturus genua flexit, divino terribiliter percussus iudicio, diffusis per alvi secreta visceribus, miserabiliter expiravit. Fratres autem ecclesiæ, malum pro malo reddere nolentes, fratris illius, quem percussum diximus, sedata querimonia, corpus defuncti honorifice in ipsa eadem sepelierunt ecclesia

39. Ibi sæpe per beatissimi pontificis Medardi meritum gloriosa sunt miracula: ibi qui fideliter precantur, grata consequuntur remedia: ibi certa vere pœnitentibus non denegatur indulgentia, quam vobis quoque peccatoribus, de ejusdem tamen gratia non desperantibus, per ejusdem S. Medardi largiatur intercessionem, qui fidelibus suis æternæ felicitatis repromisit consolacionem, Jesus Christus Filius Dei, qui cum Deo Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

VITA S. GODEBERTÆ VIRGINIS

NOVIODUNI IN BELGICA SECUNDA

AUCTORE UT VIDETUR RATBODO EPISCOPO

(BOLLAND. Acta SS., April. tom. II, pag. 33.)

CAPUT PRIMUM.

S. Godebertæ educatio pia et consecratio.

1. Diem hæc gloriosam egregiæ virginis Godebertæ, fratres, solemniter celebraturi, eam ipsam

D nos, cui sacra est, devotissime concedet exorare, ut quidquid in laudibus ejus attentaverimus, suis orationibus in Dei gratiam impetret redundare. Pro certo enim credendum est, omnes qui sanctos Dei